

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika õppekava

Paula Pajusaar

ARTISTIPROJEKTI POOLRING EP “DRAGONS” PRODUTSEERIMINE

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Liina Saar, MA, laulu ja hääleseade lektor

Viljandi 2024

Resümee

Poolring “dragons” EP produtseerimine

Töö kirjeldab lühialbumi “dragons” produtseerimist, andes ülevaate kogumikul leiduva kuue loo sõnade ja muusika kirjutamise, salvestamise, produtseerimise, miksimise ning masterdamise protsessist. Töö puudutab põgusalt ka albumi visuaalide tootmist ja väljaandmist. Kogumiku läbiv teema on fantaasia ning produktsiooni iseloomustab lihtsus. Läbivateks kõlapildi tekitajateks on eelkõige pehme vokaal ja klaver, lisaks leidub albumil gitalelet, naturaalkitarri, baritonkitarri ja elektroonilisi instrumente. Töö tulemusena valmis kuuelooline lühialbum, mille lood liigituvad lo-fi, filmimuusika ja neoklassikalise stiili alla.

Märksõnad: lühialbum, muusikaproduktsioon, helisalvestus, helitehnoloogia, miksimine

Abstract

Producing a short album: Poolring “dragons”

This paper describes the production of a short album titled "dragons," providing an overview of the process of writing, recording, producing, mixing, and mastering the six songs found on the compilation. The author briefly covers the topics of producing visuals for the album and its release. The overall mood of the EP is characterized by the words "fantasy" and “simplicity”. Soft vocals and piano create most of the overall sound, but the album also features gitalele, acoustic guitar, baritone guitar, and electronics. The result of this work is a six-song short album in the genres of lo-fi, cinematic music, and neoclassical music.

Keywords: short album, music production, sound recording, audio technology, mixing

Sisukord

Sissejuhatus	4
Idee ja kunstiline kontseptsioon	5
Lühidalt artistiprojekti Poolring taustast.....	5
Kunstiline kontseptsioon.....	5
Komponeerimine.....	6
Lugude järjekord.....	8
Salvestus	9
Töövahendid.....	9
Pillid.....	10
Mikrofonid.....	10
MIDI-kontrollerid.....	10
DAW ehk helitöötlustarkvara - Ableton Live 11 Suite.....	11
Efektid.....	11
Produksioon ja järeltöötlus	12
EP üldise kõlapildi saavutamine.....	12
Individuaalsete lugude produktsioon.....	13
“dragons”.....	13
“spirit hours”.....	13
“astronomy”.....	14
“gardenwalk”.....	14
“at the library”.....	14
“valkyrie”.....	14
Miks ja master.....	15
Muud väljaandmiseks vajalikud tegevused	16
Albumi visuaalide tootmine.....	16
Lugude avaldamine ja registreerimine.....	16
Tagasiside ja tulemused	18
Kokkuvõte	20
Kasutatud kirjandus	21
Lisad	22
Lisa 1 – Lühialbumi “dragons” link erinevatele platvormidele.....	22
Lisa 2 – EP kujundus.....	22
Lisa 3 – Esimese singli ja albumi nimiloo “dragons” kujundus.....	22
Lisa 4 – Teise singli “valkyrie” kujundus.....	23
Lisa 5 – Kolmanda singli “at the library” kujundus.....	23
Lisa 6 – Maria Helena Vainu arvustus Müürilehes ning ERRi kultuuriportaalis.....	24
Lisa 7 – MuusikaPlaneedi lehel ilmunud pressiteade.....	24
Lisa 8 - “valkyrie” sõnad ja tõlge.....	24

Sissejuhatus

Siin töös kirjeldan oma loov-praktilise lõputöö, lühialbumi “dragons” (siin ja edaspidi kõik väikese algustähega pealkirjad on taotluslikud) produtseerimist. Produktsiooni tulemusena valmis kuuelooline lühialbum, mille lood liigituvad lo-fi, filmimuusika ja neoklassikalise stiili alla. Annan ülevaate kogumikul leiduvate lugude sõnade ja muusika kirjutamise, salvestamise, järeltötluse, miksimise ja masterdamise protsessist. Kirjeldan töö tegemiseks kasutatud vahendeid. Puudutan põgusalt ka muid teemasid, mis käivad muusika avaldamise juurde, nagu visuaalide tootmine, lugude registreerimine ja platvormidele üles laadimine.

Idee ja kunstiline kontseptsioon

Lühidalt artistiprojekti Poolring taustast

Poolring on minu soolo-artistiprojekt, mille alt avaldasin esimese loo aastal 2020. Tõsisemalt hakkasin soololoominguga tegelema käesoleval õppeaastal. Varem olen muusikat loonud erinevates koosseisudes, neist kõige silmapaistvamalt ehk bändis Minimal Wind, kus olen kaasasutaja, laulukirjutaja, kitarrist ja produtsent.

Olulisim verstapost, mis on minu karjääri suunanud, on bändiga saavutatud 2022. aasta Eesti Laulu teine koht ja rahvusvahelise žürii esikoht. Pärast seda olen aktiivsemalt toimetanud popmuusika valdkonnas. Enne bändi alustamist tegutsesin kitarriduos Taavi ja Paula. Minu muusikaline haridustee algas Nõmme Muusikakoolis klassikalise kitarril erialal ning jätkus Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis klassikalise kitarril, rütmimuusika kitarril ja muusikaproduktiooni erialadel. Selle tööga siin leiab loodetavasti lõpetuse järgmine etapp Viljandi Kultuuriakadeemias muusikaproduktiooni erialal.

Kunstiline kontseptsioon

Nii muusikaliselt kui ka visuaalselt on lühialbumi “dragons” esteetika inspireeritud fantaasiamaailmadest, -filmidest ja -kirjandusest, seega kogumikul olevat kuut lugu ühendav sõna on “fantaasia”. Lood liigituvad filmimuusika, neoklassikalise muusika ja lo-fi žanrite alla. Teised artistid, kes on loonud sarnase kontseptsiooni ja helipildiga muusikat ning kes inspireerisid kirjutamisstiili, on näiteks Tennyson, Sleeping at Last ja Nils Frahm.

“Lo-fi” mõiste hakkas levima 20. sajandi lõpus ja 21. sajandi alguses, viidates madalale helikvaliteedile (inglise keeles *low fidelity*) ning arenedes ajapikku eraldi *indie*-popmuusika kategooriaks. Seda stiili nähti sageli kui halvasti kõlavat amatööride tehtud kunsti, mille loomiseks kasutati odavaid koduseid vahendeid. Aja jooksul on lo-fi stiili tajumine kuulajate ja muusika loojate seas aga muutunud. Nõustun Adam Harperiga, kes oma töös kirjeldab, et lo-fi žanris muusikat tehakse ebatäiuslikke heliomadusi – müra, *distortion* jms – tahtlikult. Seda põhjusel, et need lisavad loomingu teatud võlu. (Harper, 2014).

EP “dragons” lugudest kolm on peamiselt instrumentaalsed, kuigi kõigis esineb ka vokaalidetaile, ja neid kirjeldabki kõige täpsemalt lo-fi stiil – see peegeldub igapäevaelu helide, mürade ja sämplite kasutuses, pillide valikus, pehmetes tämbrites, instrumentaali suures rollis ja

üldises unelevas, kohati isegi taustamuusikaks sobivas meeleolus. Kolme ülejäänud loo puhul on sõnad ja vokaal rohkem esiplaanil ning õhkkond on dramaatilisem; need lood sobivad rohkem filmimuusika kirjeldusega. Kogumiku ja lugude pealkirjad ning laulutekstid on inglise keeles, kuid üks lugu on ka minu väljamõeldud keeles. Keele valiku tegin nende lugude puhul peamiselt selle kõla põhjal – inglise keele valisin voolavuse pärast ning väljamõeldud keele selle konteksti sobivuse, aga ka katsetamise huvides.

Fantaasiatemaatika kui läbiv joon ei olnud kavas kohe lugusid kirjutama hakates, pigem oli see alateadlik suund, mis iseloomustab minu selle ajaperioodi esteetika-eelistusi. Et lood sündisid esialgu ilma plaanita neid albumiks siduda, oli vaja leida sõna, mis EP stiili kokku võtaks ja protsessi jätkudes lood ühtseks tervikuks aitaks põimida. Järele mõeldes leidsin, et fantaasia teema sisaldub korraga albumil olevate tekstidega lugude sisus ja ka tundes, mida nende palade kirjutamine ja kuulamine tekitab. Sõnad kujutavad erinevaid maagilisi või meditatiivseid kohti või hetki (“gardenwalk” – aias jalutamine, “at the library” – raamatukogus ringi vaatamine, “spirit hours” – hingedepäev, “astronomy” – planeetide liikumise jälgimine) või olendeid (“dragons” – draakonid, “valkyrie” – valküürid). Sõnade ja muusika eesmärk on viia kuulaja kujuteldavasse maailma, luues sarnase efekti raamatu lugemisele või filmi vaatamisele.

Komponeerimine

Esimene faas – lugude kirjutamine – sai alguse ligi kaks aastat enne kogumiku avaldamist. Lood sündisid igaüks iseseisvate sessioonide käigus kahe aasta jooksul ja iga loo komponeerimise viis oli erinev. Kirjutades ei olnud mul esialgu kavas need palad hiljem samale albumile kokku panna. Meeleolu ja kõlapilt sobivad sellegipoolest kõikide laulude puhul omavahel kokku, arvatavasti sellepärast, et ühel ajaperioodil on nii kuulatava kui ka loodava muusika eelistus üpris sarnane.

Ühendavaks teguriks muusika kirjutamisel sai selle kogumiku puhul klaver, mille mängimisest algas peaaegu iga teose idee. Avalugu “dragons” sai alguse “kõik-ühes” tehnikaga, mis tähendab, et teose põhiteema meloodia, sõnad ja harmoonia sündisid korraga, klaveri ja lauluga improviseerides. “spirit hours’i” kirjutamine algas seevastu selgelt ainult instrumentaalset – klaverimotiivist, mida kuuleb läbi peaaegu terve loo. Loo, eriti sõnade kaasautoriks on minu õde Eva Pajusaar, kellega tegime esmalt muusika kirjutamise sessiooni ja kes seejärel lõi esialgse sõnade mustandi. Teises faasis täiustasime ühiselt sõnu ja viimistlesime produktsiooni. Järgmise kolme loo “astronomy”, “gardenwalk” ja “at the library” kirjutamine algas samuti klaveripartiist, mis kannab

kõiki lugusid. Hiljem on juurde lisatud gitaalele, vokaalikihid, keelpillid, linnulaulu-, vihma- ja muude igapäevahelide sämplid.

Lugude “dragons” ja “gardenwalk” salvestustel mängib klaverit Johan-Eerik Kõlar, keelpillipartiisid esitavad Katrina Merily Reimand, Simone Minn ja Martin Mänd. Klaveripartii andsin pianistile täpselt ette enda mängitud salvestuse kujul. Otsustasin, et nende kahe loo salvestamiseks on vaja professionaalset pianisti, sest neis leiduvad partiid on tehniliselt veidi keerulisemad kui muudes lugudes. Keelpilliseadete loomiseks andsin instrumentalistidele lihtsate akordimärkidega vorminoodi, kuhu olid algusnoodid ja liikumised märgitud. Lõplikud versioonid kirjutasin jooksvalt salvestuse käigus.

Kogumiku viimase pala “valkyrie” esmane versioon sündis tellimustööna 2021. aasta Viljandi Hansapäevade avalavastuseks valküüride stseeni taustale. Näidendi lavastas Viljandi Kultuuriakadeemia tudeng Sebastian Talmar, kelle eestvedamisel sattusin sündmusele muusikat kirjutama. “valkyrie” on inspireeritud 2013. aastal ilmunud seriaali “Viikingid” muusikast ning Eesti rahvaviisidest. Valküürid on viikingite mütoloogias tegelased, kes kannavad langenud sõdalased nende taevasse Valhallasse (Bensel, 2008). Selle loo komponeerimine algas lihtsast, meeldejäävast vokaalimeloodiast. Samal ajal tekkis idee kirjutada sõnad valküüride keeles, millest tõugatuna mõtlesin loo jaoks täiesti uue keele välja. Igale sõnale loos on välja mõeldud ka vaste (tõlge: lisa 8). Pala sai oma lõpliku, elektroonikaga kombineeritud vormi kaks aastat pärast etendust, kui otsustasin etenduse taustamuusika versiooni edasi arendada ja selle põhjal laiemale publikule kuulamiseks mõeldud loo teha.

Komponeerimise faasis ei pööranud ma eriti suurt tähelepanu sellele, mis kontekstis neid lugusid kuulama hakatakse – kes on peamine kuulaja ja mis olukorda need lood sobivad. Kuigi see on miski, mida järgmise kogumikuga sooviks teistmoodi teha (ning arvatavasti äriisest perspektiivist pigem ebaefektiivne lähenemine), usun, et tänu sellele tuleb lauludest esile teatud positiivne pretensioonitus ja autentsus.

Lugude järjekord

Idee, kuidas lugusid kogumikul järjestada, oli olemas juba miksimise ja masterdamise faasi ajaks, kuid lõpliku otsuse langetasin töö viimases faasis, kui lugude masterid olid juba olemas ning viimistletud versioonide kuulamine oli võimalik. Lugusid erinevas järjekorras kuulates, nende meeleolule, kokkusobivusele ja kohati isegi komponeerimise järjekorrale toetudes valisin paladele sellise järjekorra:

1. dragons
2. spirit hours
3. astronomy
4. gardenwalk
5. at the library
6. valkyrie

Salvestus

Salvestasin peamiselt iseseisvalt kodustuudios, kuid kahe loo puhul salvestasime klaveri ja keelpillid Viljandi Kultuuriakadeemia stuudios Siim Ülavere abiga, klaveril Johan-Eerik Kõlar ning keelpillidel Simone Minn (vioola), Martin Mänd (tšello) ja Katrina Merily Reimand (viul). Loo “astronomy” trummid mängis sisse Ramuel Tafenau oma kodustuudios. Salvestuse ja järeltöötamise protsess olid omavahel tihedalt seotud, eriti kodus salvestatud partiide puhul. See tähendab, et enamasti tegelesin nende kahe ülesandega vaheldumisi lühikeste pausidega, näiteks salvestades ühe instrumendi ja seejärel kohe töötlemise juurde liikudes. Selle töömeetodi eesmärk oli arvestada inimkõrva kiire harjumisvõimega ning võimalikult ruttu saavutada soovitud kõlavärv. Mitme loo puhul (“dragons”, “gardenwalk”, “at the library”, “astronomy”) kasutasin ilma metronoomita salvestamist, et säilitada muusika loomulikku liikumist.

Töövahendid

Hoidsin töövahendid võimalikult kergesti kättesaadavad ja nende hulga väikese, et protsess oleks lihtne. Olen märganud, et loometöö juures on alustamine tihti kõige raskem, ning salvestamis- ja produktsioonitehnika lihtne ülesseadmine võimaldas esimesest faasist kergemini edasi jõuda. Lihtsus seisnes näiteks põhiliselt Abletoni-siseste programmide kasutamises, mulle juba tuttavatele pillidele ja laulmisstiilile muusika ülesehitamises, aga ka üleüldiselt väikeses pillide, mikrofonide ja pistikprogrammide hulgas. Selle tulemusena on ka muusikas üpris palju õhku ja ruumi igale elemendile. Seega albumi esteetika tervikut iseloomustab lisaks sõnale “fantaasia” ka sõna “lihtsus”. Järgmisena plaanin mugavustsoonist kaugemale minna ja rohkem kõikide tehnikatega (komponeerimine, salvestamine, laulutehnika, pillimängutehnika, produktsioon) katsetada, kuid selle kogumiku puhul oli töövahendite ja tehnikate valik kunstiliselt põhjendatud ning jäin tulemusega samuti rahule.

Pillid

- Klaver - MIDI-klaver ja Kontakti (kirjeldus lk 11) soundid, kahes loos naturaalklaver (“dragons” ja “gardenwalk”)
- Keelpillid - MIDI ja Kontakti soundid, kahes loos on kasutusel naturaalkleppillid: viiul, vioola ja tšello (“dragons” ja “gardenwalk”)
- Akustiline kitarr – klassikalises E B G D A E häälestuses
- Baritonkitarr – kitarr, mis on klassikalise häälestuse suure tertsi võrra madalam, ehk C G Eb Bb F C häälestuses
- Guitalele – kitarr ja ukulele vahepealne kuuekeelne pill, mis on klassikalise kitarrihäälestusest kvardi võrra kõrgem, ehk A E C G D A häälestuses
- Kõlapulgad
- Trummisett - salvestas Ramuel Tafenau oma kodustuudios (loos “astronomy”)

Mikrofonid

- Rode NT4 – guitalele, kitarr ja baritonkitarr salvestamiseks. Mikrofonis keresse sisseehitatud XY-paigutus lisab ruumilisust, mis toimib eriti hästi kitarride ja muude keelpillidega.
- AKG SE300B – kasutasin seda mikrofoni vokaali salvestamiseks. Tulemuseks oli rohkem teravaid kõrgeid sagedusi, mis mõnesse loosse sobis detailsust juurde lisama, kuid teiste puhul oli natuke liiga särava tämbriga. Kasutasin ka pop-filtrit, et plosiive vähendada. See mikrofoni oli üpris tundlik ja pop-filter tuli panna kaugemale, et ta soovitud tulemuse annaks.

MIDI-kontrollerid

- MIDI-klaviatuur Native Instruments Komplete Kontrol – 49-klahviline klaviatuur, mida kasutasin elektrooniliste keelpillide salvestamise jaoks.
- Ableton Push 2 – Abletoni programmiga hästi ühilduv MIDI-kontroller. Seda kasutasin peamiselt elektrooniliste trummipartiide sissemängimiseks.
- Roland FP30X digitaalklaver – seda kasutasin MIDI-kontrollerina loo “at the library” klaveripartii salvestamiseks.

DAW ehk helitööilustarkvara - Ableton Live 11 Suite

Kasutasin tööks programmi Ableton Live 11 Suite, mis on väga laialdaselt kasutatud DAW (*digital audio workstation*). Programmi nimi viitab erinevatele mugavatele kasutusvõimalustele kontserdiolukorras, kuid Ableton Live sisaldab kõiki peamisi heliga töötamisel vajalikke funktsioone – heli visualiseerimine ja tagasi mängimine, MIDI, notatsioon jpm – ning kasvab populaarsuselt erinevate valdkondade muusikute seas. (Hein, 2021).

Efektid

Kasutasin peamiselt klassikalisi Abletoni-siseseid efekte. Need on baasefektid, mida lisisin peaaegu igale instrumendile igas loos.

- Kompressor – et hoida kontrolli all nii üksikute partiide kui ka gruppide (trummid, vokaalharmooniad jms) volüüme, vältida järske valjuse tõuse või tõsta esile muidu liiga vaikseid kohti.
- EQ8 – et luua sagedusribal ruumi juurde, eemaldades ebavajalikud sagedused (näiteks naisvokaalil madalad sagedused) ning tõstes tähtsamaid sagedusi partiisid esile tuua. Samuti eesmärgiga muuta tämbreid meeldivamaks seal, kus selle järele oli vajadus, näiteks kui mõne instrumendi kõla oli liiga nasaalne või terav või vastupidi, ei tulnud muidu miksist välja.
- Saturator – et tuua rohkem esile ülemhelisid ja saavutada säravam, täidlasem tämber.
- Reverb – lühem reverb, et luua naturaalsem, päriselulähedasem ruumiline kõla, eriti digitaalsete instrumentidega tehtud partiidele. Pikem reverb, et tekitada emotsionaalselt mõjuvaid suure ruumi efekte.
- Delay – aitab samuti luua ruumi ja kunstiliselt huvitavaid rütmikaefekte.

Abletoni-välistest pistikprogrammidest kasutasin järgnevaid:

- Kontakt - *player*, läbi mille saab erinevaid virtuaalinstrumente mängida. Kasutasin seda keelpillide, klaveri ja süntesaatorite jaoks lugudes “valkyrie”, “at the library”, “spirit hours” ja “astronomy”. Isiklikuks lemmikuks sai selle programmi klaverisound nimega Noire, kus on klaveripõhise filmimuusika esteetika loomiseks suurepäraseid võimalusi.
- Soundtoys firma pistikprogramm Little Radiator – saturatsiooni efekt, mis võimaldab tekitada Abletoni enda saturatsiooniefektist erinevat kõlavärvi. Kasutasin seda peamiselt elektroonilistele trummidele *distortion* efekti andmiseks lugudes “spirit hours” ja “valkyrie”.

Produksioon ja järeltöötlus

EP üldise kõlapildi saavutamine

Kogumiku kõlapildi loob esmalt instrumentide ja laulustiili valik: domineeriv on pehme sumedakõlaline klaver, gitarele ja enamasti vaikne laul. Naturaalpile kombineerisin elektroonikaga – elektroonilise basstrummi, soolotrummi ja erinevate sãmplitega. Selle eesmärk oli luua tugevaid kontraste, mis ilmselt kõige selgemalt tuli välja loos “valkyrie”, kus meloodiat loob õrn mitmekihiline ja naturaalse kõlaga vokaal, kuid loo teises pooles liituvad jõulised, teravad ja elektroonilised tumedad basstrummi, soolotrummi ja sub-bassi helid. Samuti loob naturaalsete kõlade kombineerimine elektroonikaga kontrasti vana ja uue esteetika vahel ning annab muidu minimalistlikule kõlapildile juurde teretulnud pingestatust.

Kasutasin mitme loo produktsioonis (“gardenwalk”, “at the library”, “astronomy”) lo-fi stiilile omaselt linnulaulu ja igapäevahelide, näiteks jutuvada salvestusi, mille olin telefoniga autos salvestanud. Linnulaulu salvestused leidsin Freesound keskkonnast, mis osutus heaks tööriistaks erinevate üksikute helijuppide leidmisel.

Huvitav oli võrrelda Viljandi Kultuuriakadeemia kammersaalis ja foonikas koos Siim Ülaverega salvestatud naturaalklaverit ja -keelpille Kontakti soundidega. Leidsin, et kindlasti eelistan kõla poolest naturaalkleppille, kuid elektrooniliselt väga detailselt lähenedes on võimalik luua realistlikke ja oma funktsiooni piisavalt hästi täitva kõlaga keelpille. See on ilmselt kiirem lahendus juhul, kui keelpillide roll ei ole teoses nii oluline, kuid aeglasem lahendus juhul, kui keelpillid on kompositsioonis esiplaanil. Sellisel juhul tuleb neid väga üksikasjalikult lihvida, et saavutada usutatav kõla. Klaveri puhul ei olnud minu jaoks kõlaerinevus ise salvestatud ja MIDI-pilli vahel nii suur. Kergelt eelistasin isegi MIDI s mängitud klaverit tema puhta kõla poolest ja suurema võimu pärast klaveri kõla muutmise üle. Miksimise ja produktsiooni puhul muutus hiljem väljakutseks naturaalklaveri ja elektroonilise klaveri kõlaesteetika omavahel kokkusobitamine. Selleks otsustasin naturaalklaverit natuke vähem loomulikuks teha erinevate filtrite ja efektide abil.

EP kõlavärvile andis iseloomu ka igas loos kasutatud mitmehäälnelaulmine. Et inimese kõrv eristab vokaali instrumentaalhelide seast kõige kergemini, on huvitav ja tulus kasutada vokaali kohati justkui harmooniapillina. Selline harmoonia kannab endas keskmisele kuulajale kergemini üle kanduvat emotsiooni. Et eriti hästi harmooniahääli eristada ja stereopilti laiendada, kasutasin nende puhul doubleid ehk topeltsalvestusi, mis olid laialt eri äärtesse panoraamitud.

Individuaalsete lugude produktsioon

“dragons”

Albumi nimi- ja avaloo “dragons” kõige silmatorkavam osa produktsioonis on naturaalklaver, mida mängib salvestusel pianist Johan-Eerik Kõlar. Teine loole iseloomulik komponent on pehme vokaal. Sõnad on inglisekeelsed ning kirjeldavad filmilikku stseeni draakoni seljas lendamisest. Lugu on *indie*- ja popmuusika seisukohast ebatraditsioonilise vormiga, alates salm-vahemäng-salm-vahemäng struktuuriga ning kasvades lõpuosas välja kolme järjestikuse uue muusikalise infoga osani, kus domineerivad kromaatilised klaverikäigud ja sõnadeta, häälikupõhised vokaalharmooniad. Originaalteemat loo teises pooles enam ei kuulegi. Lugu on salvestatud ilma metronoomita, alustades klaverist ning selle peale hiljem vokaali ja ülejäänud pillid lisades. Metronoomita salvestamise otsuse võtsime vastu koos salvestusel osalenud Johan-Eerik Kõlari ja Siim Ülaverega. See oli tingitud muusika voolavast iseloomust, mille edasi kandumist oleks salvestades pidev meetrumi kuulmine märkimisväärselt raskendanud. Liikuvust lisavad loole naturaalkleepillid: viiul, vioola ja tšello. Kõik need muusikalised valikud on tehtud eesmärgiga luua kuulajas unenäoline tunne.

“spirit hours”

Teine lugu “spirit hours” on samuti uneleva meeleoluga, kuid elektroonilisema kõlapildiga kui esimene lugu. Selles loos on kasutatud naturaalklaveri asemel MIDI-klaverit, täpsemalt Kontakti Noire klaverit (rohkem infot järgmises peatükis). Tähtsal kohal on ka elektroonilised trummid ja vokaal. Siingi loos kasutasin mitmekihilisi vokaalharmooniaid. Üpriski abstraktsed inglisekeelsed sõnad valmisid koostöös Eva Pajusaarega ja räägivad fantaasiatest ning hingedepäevast. Inspiratsiooniks produktsiooni osas oli artisti Medasin lugu “Leaving Earth 2”, kus on klaverit elektrooniliselt töödeldud. Näiteks on sellest tehtud bass või on salvestatud klipp tagurpidi pööratud ning juurde lisatud elektroonilisi trumme ja sümpleid.

“astronomy”

Kolmanda loo “astronomy” põnevaim osa on loksuv trummipartii, mille salvestas minu loodud MIDI-trummide põhjal Ramuel Tafenau oma kodustuudios. See on kogumiku esimene instrumentaalipõhisem lugu. Loos küll leidub vokaale, kuid mitte sõnu, ning vokaal toimib pigem instrumendina kui esiplaanil oleva jutustusena. Siin loos kasutasin meeleolu loomiseks linnulaulu sümpleid, mis on jälle lo-fi stiilile omane võte. Tähtsal kohal on ka klaver ja gitalele.

“gardenwalk”

Neljas lugu “gardenwalk” on samuti rohkem instrumentaalil põhinev teos, mis sarnaneb enim eelmisega oma meeleolu ja produktsiooni poolest. Samuti kasutasin linnulaulu ja gitalelet, kuid seekord on klaveril puhul tegu naturaalpilli salvestusega, klaveril taas Johan-Eerik Kõlar. Lisaks kuuleb siin autos tehtud helisalvestust minu tuttavate omavahelisest vestlusest, mis lisab igapäevast ja hubast meeleolu.

“at the library”

Viiendas loos “at the library” on esikohal pehme klaver, mis mängib nii harmooniat kui ka meloodiat. See on ilmselt kõige tuntavamalt ilma metronoomita salvestatud lugu kuuest. Loos kuuleb vilistamist, vihma ja linnulaulu helisid, mis loovad albumile omase uneleva atmosfääri. Helikeele poolest sarnaneb lugu kohati ehk Debussy loomingule, kuigi mitte taotluslikult. See on kõige klassikalisema stiilitunnetusega lugu kogumikult.

“valkyrie”

Kuues lugu “valkyrie” on minu väljamõeldud keeles ja kombineerib omavahel õrna vokaali tugeva ja tumedakõlalise elektroonikaga. Vokaalimeloodia kordub ning on inspireeritud loitsulikest rahvaviisidest. Keskosas kasutasin haldjaliku efekti tekitamiseks ümberpööratud vokaalisümpleid. Loo teises pooles kohtub ka modulatsiooni. Lugu sattus ette planeerimata kahe noodi vahepealsesse helistikku, kuna alustasin loo salvestamist vokaalist ja ei mänginud endale referentsiks pillil nooti ette. Hiljem töö käigus häälestasin pillid vokaali järgi. Siin loos on samuti kasutatud palju

vokaalharmooniaid. Loo produktsiooni eesmärk oli kombineerida vana ja modernset, rahvaviisi ja elektroonikat.

Miks ja master

Kogumiku miksi ja masteri teostas Siim Ülavere. Tööprotsess nägi välja selline, et tegin ise esialgse mustand-miksi ja saatsin selle koos üksikute salvestusradadega Siimule, kes miksis need minu miksisist lähtudes kokku. Mustand valmis enamjaolt juba produktsiooni faasis, kus kasutasin enda äranägemise järgi erinevaid kajasid, kompressiooni, EQ-d, ning panin partiide valjused paika. Selle järgi sai Siim teada, mis elemendid kompositsioonis kõige tähtsamad on, ning sai miksi minu nägemuse põhjal edasi viimistleda. Enne miksimisse saatmist puhastasin ka trackid, näiteks eemaldasin hingamised ja salvestusmürad ebavajalikest kohtadest. Samuti ajastasin vokaalikihtidel sõnade algused ja lõpud, s- jms häälikud kokku. Master-tracki peal oli mul töötamise ajal parema üldpildi saamiseks kohati Abletoni-sisene limiter või EQ. Need eemaldasin Siimu tehtava miksi ja masteri jaoks. Pärast trackide kättesaamist tegi Siim miksid, tegime paar tagasiside-sessiooni ja seejärel liikusime masterite juurde.

Muud väljaandmiseks vajalikud tegevused

Albumi visuaalide tootmine

Lühialbumi kaanepildi (lisa 2) disainisin ise, et luua albumist koos muusika ja visuaalidega kõige ühtsem võimalik tervik. Lisaks ühtis see minu taotlusega luua kogumik võimalikult lihtsate ja kättesaadavate vahenditega. Disainimiseks kasutasin isiklikust arhiivist leitud loodusfotot, mis esteetika poolest lo-fi ja fantaasia temaatikaga sobis, ning iPadi programmi Procreate, kus kombineerisin päris fotot juurde joonistatud kahe draakoni ja julge värvide muutmise. Tulemuseks oli albumi meeleoluga sobiv kaanekujundus, mis kannab endas nii muusikast esile tulevat pretensioonitust, kõlapildi soojust kui ka maagilise reaalsuse seost.

EP avaldamisele eelnenud kolmele singlile lõin koostöös Taavi-Hans Kõlariga eraldi kaanepildid (lisad 3, 4, 5).

Videomaterjalid valmisid samuti koduste vahenditega. Ehk kõige märkimisväärsemad neist on viimase loo “valkyrie” visuaalid, mis on filmitud Viljandi järvel lumise ilmaga ja loovad müstilise meeleolu. Kõikide visuaalide tegemisega aitas Taavi-Hans Kõlar. Kasutasime Sony A5 kaamerat. Monteerimiseks kasutasin programme iMovie ja Final Cut Pro.

Lõime ka lühiklippe: esiteks Spotify canvased, teiseks 15-60 sekundi pikkused lühiklipid sotsiaalmeedias jagamiseks ning kolmandaks YouTube’i jaoks veidi pikemad videovisuaalid. Spotify canvas on kuni 8-sekundiline korduv (loopiv) video, mis lisatakse sellel platvormil muusika juurde.

Lugude avaldamine ja registreerimine

Otsustasin EP avaldada vähemalt esialgu vaid digitaalselt. Muusika avaldamiseks kasutasin teenust nimega Distrokid, mille kaudu saab oma muusika erinevatele veebiplatvormidele üles laadida. Muusika leiab järkevatelt suurematelt platvormidelt: Spotify, YouTube, Apple Music, Fairmus (link: lisa 1).

Kasutasin strateegiat, kus avaldasin esmalt ükshaaval 3 singlit ning seejärel albumi, et anda kuulajatele aega muusikaga tutvuda ja et kõik lood saaksid kokkuvõttes rohkem tähelepanu.

Käisin albumit tutvustamas ka Klassikaraadios Ivo Heinloo saates “Delta” ning EP kohta ilmusid pressiteated erinevatel veebilehtedel või ka ajakirjades nagu Mürileht, MuusikaPlaneet ja ERRi kultuuriportaal (lisad 6-7).

Osa väljaandmise protsessist oli ka lugude registreerimine Eesti Autorite Ühingus, Eesti Fonogrammitootjate Ühingus ja Eesti Esitajate Liidus.

Turundusprotsess veel kestab ning edasi on plaanis otsida kogumiku muusikale kohta filmides või reklaamides, et lugude potentsiaal maksimaalselt ära kasutada.

Tagasiside ja tulemused

Kõige populaarsemaks on seni osutunud lugu “valkyrie”. Spekuleerin, mis võis selle taga olla: esiteks väljamõeldud keel, mille kõla publik ei ole varem kuulnud. Teiseks pakub tugev kontrast elektroonika ja naturaalsete kõlapiltide vahel ootamatusi ja dünaamikat. Kolmandaks on see kõige võimsam lugu albumil. See on loodud ka kõige hiljem, mis tähendab, et vahepeal oli mul aega uusi oskusi omandada. Selle loo master on kõige valjem, seega ta mõjub kõige tugevamalt. Ühtlasi on siin loos kõige rohkem vokaali, mis inimestele instrumentaalsetest kõladest rohkem tähendusi omab. Ja viimaseks said sellele loole kõige professionaalsema välimusega, unikaalsemad ja mõjusamad visuaalid – nii kaanepilt kui ka videomaterjalid. Lumi ja väljamõeldud keel võib välismaa publikule mõjuda eksootiliselt. Minu muude lugude suhtes on sellel lool palju just välismaa kuulajaid YouTube’is ja Spotify’s.

Mitmed lood on leidnud koha jooga- või rahulikuma trenni playlistides ja plaanin lähitulevikus pakkuda kogumiku lugusid filmidesse, kohvikutesse või spaadesse, kus rahuliku taustamuusika järele on vajadus.

Et tegelesin avaldamisega iseseisvalt, olin albumi avaldamise ajaks sellest muusikast juba väsinud ja loominguliselt uutel radadel. Tunnen, et praegusel infoküllasel ajastul on sellisele meditatiivsele ja palju kuulaja rahulikku keskendunud tähelepanu nõudvale muusikale raskem kohta leida kui mõnele teisele žanrile. Sellegipoolest omandasin töö käigus tohtul hulgal hindamatuid kogemusi ja kogumiku avaldamisega sain võimaluse tõestada enda võimekust luua ka selles formaadis muusikat. Töö kirjutamise hetkel on avaldamisest möödunud alla kahe kuu ning kindlasti plaanin otsida kogumiku muusikale kohta filmides, reklaamides või videotes.

Edaspidi on kavas kasutada selle EP tegemisel omandatud oskusi ja tähelepanekuid, et järgmisena luua midagi, mis sobib mitmesse olukorda, tõstab kuulaja meeleolu, on kergesti kuulatav ja arusaadav laiemale kuulajaskonnale. Soovin ka kasvatada tiimi, et muusika avaldamisel, brändimisel ja müügitööl oleks juures selle ala professionaal, kes võimaldaks muusikal kaugemale jõuda.

Seni olen esitanud kontserdiolukorras albumi viimast lugu “valkyrie”, mis toimus koos koreograafiaga üle ootuste hästi. Et ülejäänud albumi lood on väga pehmekõlalised ja rahulikud, ei sobi need minu arvates tavapärasesse kontserdiolukorda nii hästi kui klappidest kuulamiseks või mõne meditatiivse tegevuse taustamuusikaks.

Üks põhjus, miks selle kogumiku tegemine oli väga töömahukas, oli see, et täitsin enamuse rolli ise. Sooloprojektide tegemine ning üksi enamuse tööülesannete eest vastutamine on muusikute seas aina rohkem levinud, esiteks vahendite suurenenud kättesaadavuse tõttu ja teiseks ka muusikatööstuse üldise suunamuutuse tõttu (Chapman, 2013). Nendest katsumustest hoolimata osutus soolokogumiku loomine arendavaks tegevuseks – seda ehk peamiselt mugavustsoonist välja sattumise tõttu. Olen palju bändi kontekstis muusikat loonud ja avaldanud, seega soolo-EP tegemine oli midagi uut, mis võimaldas oma oskusi teiste nurkade alt lihvida. Dangi, Jageri, Zoethouti ja Wangi uuringu (2021) sõnul viib eduni just veidi mugavustsoonist väljaspool tegutsedes veedetud aeg.

Kokkuvõte

Loov-praktilise töö käigus lõin 6-loolise lühialbumi pealkirjaga “dragons”, mille lood liigituvad lo-fi, filmimuusika ja neoklassikalise stiili alla. Läbivaks esteetiliselt jooneks on kogumikul märksõnad “fantaasia” ja “lihtsus”, mis peegeldub kõigis kunstilistes otsustes alates pillide ja laulustiili valikust ning lõpetades visuaalide tootmisega. Produtseerimine hõlmas endas kuue loo sõnade ja muusika kirjutamist, salvestamist ning järeltöötlust.

Kasutasin pigem väheseid ja kergesti kättesaadavaid töövahendeid, millest peamisteks olid Ableton Live 11 programm ning klaver, gitalele ja pehmekõlaline vokaal. Kombineerisin naturaalpille elektroonikaga, erinevate efektidega ja igapäevaelu helide sãmplitega. Miksi ja masteri osa teostas Siim Ülavere. Kolm lugu kogumikul on instrumentaalipõhisemad, kolme loo puhul on vokaal rohkem fookuses. Üks lugu on ka minu väljamõeldud keeles. Kogu lühialbumi produktsioon on tehtud koduste vahenditega, kaasa arvatud visuaalid, mis on filmitud ise, Taavi-Hans Kõlari abiga või disainitud ise programmis Procreate. Kõik need kunstilised valikud kokku lõid muusikalise ja visuaalse teose, mida iseloomustab autentsus ja pretensioonitus.

EP väljaandmiseks vajalikud sammud olid järgmised: 1) Distrokid platvormi kaudu kogumiku üleslaadimine peamistele veebiplatvormidele; 2) Lugude registreerimine; 3) Raadiosaadete ja pressiteadete jagajate otsimine.

Ütleksin, et see lühialbum oli soojendus, mille käigus õppisin palju avaldamise protsessi ja selle ajanõudlikkuse kohta ning mille tulemusega jäin üle ootuste rahule. Edaspidi on aga plaanis teha täiesti teistsugust muusikat ja panna mängu seda EP-d tehes omandatud uued oskused. Näiteks soovin järgmine kord kogumikku tehes mõelda juba esimestes faasides sellele, kes ja millises olukorras albumi muusikat kuulama hakkab, kui suur on ennustatav publik ning milline võiks olla praegusel ajal sellise muusika turuväärtus.

Kasutatud kirjandus

- Bensel, R.F. (2008). Valor and Valkyries: Why the State Needs Valhalla. *Polity*, 40(3), 386.
<https://doi.org/10.1057/pol.2008.2>
- Chapman, D. (2013). The 'one-man band' and entrepreneurial selfhood in neoliberal culture. *Cambridge University Press*, 32 (3), 451–470. <https://doi.org/10.1017/S0261143013000317>
- Dang, Y., Jager, W., Zoethout, K. & Wang, S. (2021). The Dynamical Relation Between Individual Needs and Group Performance: A Simulation of the Self-Organising Task Allocation Process. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 24(4), 9.
- Harper, A. (2014). *Lo-Fi aesthetics in popular music discourse*. [Dokoritöö, Oxfordi ülikool].
Oxford University Research Archive.
<https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:cc84039c-3d30-484e-84b4-8535ba4a54f8>
- Hein, E. (2021). Ableton Live 11. *Journal of the American Musicological Society*, 74(1), 214–225.
<https://doi.org/10.1525/jams.2021.74.1.214>

Lisad

Lisa 1 – Lühialbumi “dragons” link erinevatele platvormidele

ampl.ink/x0wAk

Lisa 2 – EP kujundus

Lisa 3 – Esimese singli ja albumi nimiloo “dragons” kujundus

Lisa 4 – Teise singli “valkyrie” kujundus

Lisa 5 – Kolmanda singli “at the library” kujundus

Lisa 6 – Maria Helena Vainu arvustus Määrilehes ning ERRi kultuuriportaalis

<https://www.muurileht.ee/poolring-dragons-2024/> ;

<https://kultuur.err.ee/1609329630/arvustus-paula-pajusaare-sooloprojekt-uitab-unenaopopi-radadel>

Lisa 7 – MuusikaPlaneedi lehel ilmunud pressiteade

<https://muusikaplaneet.ee/2024/03/20/dragons/>

Lisa 8 - “valkyrie” sõnad ja tõlge

Tekst:

Menda portea carta yore

Meida skathe lund y dhore

Nodes vida sente yore

Iva skathe lund y dhore

Erod nie ghnule dag sadknie

Meroyo a droghae druhbar

Tõlge:

Las need väravad olla avatud heale

Kaitsku meid kurja eest

Ellujäänud räägivad meie lood edasi

Kaitske neid kurja eest

Tea, et kunagi tuleb päev

Kui sõber ja vaenlane saavad üheks

Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Paula Pajusaar,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose **“Poolring “dragons” EP produtseerimine**”, mille juhendaja on **Liina Saar**, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Paula Pajusaar

17.05.2024